

PRODUKCE POTRAVINÁŘSKÝCH A ENERGETICKÝCH SUROVIN NA STEJNÉ PŮDĚ PROSTŘEDNICTVÍM VÍCE DRUHŮ PLODIN A AGROLESNICKÝCH SYSTÉMŮ

ODPOVÍDAJÍCÍ MODUL 2

Úvod

Agrolesnictví je charakterizováno pěstováním stromů a keřů v kombinaci s chovem hospodářských zvířat, konvenčními plodinami nebo smíšeným zemědělstvím.

Zjednodušeně řečeno: v minulosti se lesníci učili od zemědělců pěstovat výnosné monokultury, dnes se zemědělci učí pěstovat stromy [1].

Agrolesnické systémy v České republice

Mlynářova farma v obci Úholičky se nachází ve Středočeském kraji a v současné době obhospodařuje přibližně 880 hektarů půdy. Ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou v Praze (ČZU) založil pokus, který počítá se šesti řadami stromů oddělených širokým pásem půdy (tzv. alejové pěstování). Tento systém umožňuje Millerovi pěstovat cenné stromy na jednom pozemku současně s běžnou rostlinnou výrobou. Ve hře jsou i další výhody:

- ochrana plodin před extrémními povětrnostními podmínkami (např. větrem),
- lepší zadržování vody,
- zvyšování biologické rozmanitosti.

Pro farmáře Millera jsou důležitými funkcemi experimentu fragmentace krajiny, zadržování vody, návrat zvěře a výnos dřeva. Očekávání výnosu se zde snoubí s přáním vytvořit funkční a živý kus krajiny.

Podpolanie je jednou z mála oblastí na Slovensku, kde se dodnes zachovala symbióza pěstování stromů a plodin (Foto © T. Belko)

Dalším příkladem zemědělce, který využívá koncept agrolesnictví, ale s trochu jiným pojetím, je Daniela Pitka. Ten se vydal přesně opačnou cestou k agrolesnictví. Když v roce 2001 začal hospodařit na zanedbaných pozemcích, s citem lesníka ponechal při jejich mýcení některé cennější stromy na místě. Následně obnovil staré sady a založil nové. Postupem času se mu na jeho pozemcích podařilo obnovit krajinný ráz, který byl pro danou lokalitu kdysi typický: mozaiku pastvin a sadů. Nezůstal však jen u toho a založením rybníků zásadně zvýšil objem vody zadržované na pozemku. Zároveň vytvořil vhodné prostředí pro četné ptáky, plazy a obojživelníky, kteří jej okamžitě osídlili.

Pitek oceňuje estetickou hodnotu krajiny, biologickou rozmanitost a pohodlí, které stín stromů přináší pasoucím se zvířatům. Farma má v současné době rozlohu přibližně 600 hektarů a kombinace pastvy a pěstování ovoce se v tomto případě ukazuje jako zisková.

Vzhledem k tomu, že se jedná o již zavedenou kulturu, může Daniel Pitek nabídnout i cenné zkušenosti:

- Porost založil, jak již bylo zmíněno, z původních náletů, výsadbou výhonů a ze sítě.
- Nově založené porosty nezavlažuje, nedostatek vody kompenzuje výsadbou v podzimních měsících.
- Plastové chrániče ho před divokou zvěří neochránily.

Úspěšný zemědělec nabízí také rady: "Nedělejte všechno najednou, ale začněte se vším postupně. Praxí, pozorováním a chybami se člověk naučí, co funguje a co ne."

Pruhy zemědělské půdy mezi řadami stromů z ptačí perspektivy nápadně připomínají plužiny typické pro české vesnice od středověku. Jedná se tedy vůbec o inovaci? "Víceméně se vracíme k postupům, které tu byly dříve."

Jiří Rom

Proč zavádět agrolesnické systémy v českém zemědělství?

České zemědělství se musí rychle přizpůsobit klimatickým a růstovým podmínkám, protože na jedné straně hrozí období sucha, na druhé straně mohou přijít dlouhodobé deště, které krajina nebude schopna zastavit a vsakovat.

Půda na polích často postrádá organickou složku a v minulosti bylo zrušeno nespočet přírodních vodních nádrží, tůní a mokřadů.

Agrolesnictví může významně přispět ke zmírnění a dokonce i k revitalizaci české krajiny. Vedle vysoce environmentální funkce vytváří produkční funkce také kapitolu managementu, proto nelze Agrolesnictví ani z tohoto pohledu zavrhnout.

Agrolesnictví patří k metodám hospodaření, které jsou přírodě bližší a maximálně využívají životní prostředí.

Přestože je agrolesnictví specifické především pro zemědělství, má své pevné místo i v lesnictví, zejména pokud hovoříme o tzv. středním lese. Přínos lesnictví pro agrolesnictví je nesporný z hlediska šlechtění lesních dřevin a produkce kvalitního sadebního materiálu cennějších lesních dřevin, jako je třešeň ptačí, jeřáb, hrušeň polní apod. a lesním školcům by se tak otevřely zcela nové tržní možnosti.

Nejvýznamnější agrolesnické systémy pro Českou republiku

Na základě dosavadních poznatků a současného stavu jsme definovali hlavní typy agrolesnických systémů, které přicházejí v úvahu:

- Pěstování dřevin na trvalých travních porostech.
- Pěstování stromů na orné půdě.
- Kombinované agrolesnické systémy kombinující dva předchozí.
- Další agrolesnické systémy, které nelze přiřadit k předchozím.

Další informace a odkazy

1. <https://ekolist.cz/cz/publicistik a/priroda/agrolesnictvi-na-poli-jako-v-lese>
2. https://www.researchgate.net/publication/357016918_Agrolesnicke_syste my_a_potential_ich_vyuzivani_a_na_Slovensk u
3. <https://www.aleserber.cz/inpage/agrolesnictvi/>